

Ámbár jog szerint (a jure) tilos dolog — mondja a király — hogy keresztény ember zsidókkal üzletbe keveredjék, még is vannak a város lakói közt, a kik zsidóknak örök-birtokokat: házakat, szőlőket, szántóföldeket, legelőket stb. vetettek zálogba, s bár a zsidók e zálogos birtokokból hasznot huznak, ezenkívül még uzsorát (kamatot) is szednek, minek következtében a birtokok olykor évek mulva sem válthatók ki, máskor pedig az igazi birtokosoktól örökre elidegenítettnek; az elzálogosítók lelkének veszedelmére, az örökösök végromlására s az egész kereszténység nyilvánvaló megbotránkozására. A király tehát, szíven viselvén alattvalói érdekeit, s nem türhetvén meg ily botrányokat és megkürosításokat, meghagyja a város előljáróságának, hirdesse ki a városban, hogy jövőben ki fog kutatattani, kik azok, a kik ilyféle örök-birtokokat, a melyeknek igazság szerint a törvényes örökösre kellene szállaniok, zsidóknak zálogba vetnek, hogy méltó büntetésüket elvegyék; azok a zsidók pedig, a kik ily jószágokra kölcsönt adnak, mind a kölcsönt, mind a zálogos birtokot el fogják veszíteni. Mire nézve a király a város előljáróságát egyidejűleg felhatalmazza.

III. Mátyás király 1488-ban december 10-én Bécsből Czobor Imre pozsonyi vár- és megye-ispán (comes castri et comitatus Poseniensis) ellenjegyzésével a következő rendeletet bocsátotta ki.

Hiveitől értesült, hogy Nagyszombat városa és tartománya (pertinentie) nagyon megpusztult, különösen mivel sok lakosa, a zsidóktól felvett kölcsönök illetve a kölcsönök uzsorájának (kamatjainak) felhalmozódása miatt innen megszökni és más helyre költözködni volt kénytelen. A király e pusztulást alkalmas intézkedéssel jóténni és megakadályozni kívánván, Nagyszombat városa mindama polgárainak és lakóinak, a kik az utóbbi időben ez uzsora-tartozások miatt e városból vagy tartományából akár külföldre, akár pedig bent az országban más helyre menekültek és e városban lakó zsidóknak tartoznak s most a városba avagy ennek tartományába visszatérni szándékoznak, kegyesen megengedi, hogy ha e zsidóknak a tőke-összeget, melyet készpénzben vettek fel, visszatértükkor megfizetik, a felhalmozódott uzsora-kamatok megfizetése alól teljesen mentesek legyenek. Egyszersmind meghagyja nevezett Czobor Imre pozsonyi ispánnak, a ki egyszersmind Nagyszombat kir. városnak is kapitánya, valamint e város birájának és esküdtejének is, hogy az uzsora-kamatok fejében az ottani zsidók netaláni kérésére a város és tartománya lakóit sem személyükben, sem vagyonukban háborgatni ne merészeljék.

C—r.

Az 1780. évi urbéri tabellák összegezéséhez. A „Magy. Gazd. tört. Szemle“ 1895. évi folyamában a 242. lapon közöltük a Magyarország jobbágyainak kezén levő szántóföldek kimutatását az 1780. évi urbéri

tabeliák alapján. E nagyfontosságú kimutatásnak az a nagy hiánya, hogy a *Sopron, Vas, Zala* és *Veszprém* megyékben lévő jobbágyföldek megyénként részletezve nincsenek, hanem csakis az e négy megyéből akkor alakított soproni kerület összegezése ismeretes. Abban a helyzetben vagyunk, hogy ezt a hiányt a kimutatásnak, az Orsz. Levéltárban az 1802. évi országgyűlési iratok közt található másik példányából kipótolhatjuk.

Megye	Szántóföld holdakban	Rétek kaszálókban azaz holdban	Szőlők holdakban (16 kapás csik 1 holdra)	Összesen
Sopron	135.197	24.631	5142 ¹ / ₁₆	164.970 ⁸ / ₁₆
Vas	149.370	43.056	2216 ⁷ / ₁₆	194.642 ¹⁴ / ₁₆
Zala	131.040	62.940	8987 ¹ / ₁₆	202.967 ⁸ / ₁₆
Veszprém ...	87.801	24.880	1120 ³ / ₁₆	113.801 ³ / ₁₆

tk.

Jobbágyok házassági kényszere. A vajdahunyadi uradalomnak 1681. évi urbáriumában (Orsz. Levéltár. Urbar. et Conser. fasc. 79 n° 54.) olvasom ezeket az érdekes sorokat:

„Az jobbágyok fiainak esztendejek azért iratott le az urbáriumban, hogy ha látna az officiális, hogy valamely legény házasságának idejét nem csak elérte, hanem ugyan el is mulatta, hogy azért az olyanok ne csak az rossz életben ne éljenek, hanem hogy istenes házasságok által terjedjenek, rá kell eröltetni; ha könnyű intéssel nem fogadna, a tömlöczből is termináltatni kell róla, hogy házasságát nem halasztja; melyet az özvegy asszonyok és a jól megnőtt leányok is tudom helyben hagynak.

Z.